

Utbildningens effekter och möjligheter

- en studie om utbildningens påverkan inom modernt fredsbyggande

|

Abstract

Education is the most powerful weapon which you can use to change the world

Nelson Mandela

Ett av de mål som idag karaktäriserar de Förenta nationernas (FN) millenniemål är att grundskola skall finnas tillgänglig för alla världens barn. Detta är ett av delmålen för att halvera fattigdomen till 2015. Vi anser dock i denna uppsats att utbildningen också fyller ett annat mycket viktigt syfte, nämligen att en rättmätig grundskoleutbildning är en av de mest grundläggande faktorerna för huruvida en fredbyggandesprocess inom ett post-konfliktuellt samhälle som leder till en långsiktig och stabil försoningsprocess samt en konsoliderad fred eller ej. I den aktuella debatten kring fredsbyggande begränsas ofta utbildningens roll. Detta är troligtvis ett resultat av att utbildningens ställning inom fredsbyggande befinner sig inom ett mycket abstrakt forum och anses därför vara svårhanterlig och ibland inte kunna påvisa tydliga och direkta resultat för fredsprocessen. På grund av detta ämnar vi i denna studie, analysera utbildningens roll inom fredbyggandeteorin samt att genom att studera utbildningens roll inom Rwanda påvisa vilka fredliga effekter som en rättmätig utbildning haft för fredsprocessen inom landet. Utbildningen är enligt oss en mycket viktig aspekt för modernt fredsbyggande men får ett allt för litet utrymme inom den diskurs som berör fredsbyggande idag.

Nyckelord: Utbildning, Splittrade Post-konfliktuella Samhällen, Modernt Fredsbyggande, Rwanda.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1.1	Syfte	1
1.1.2	Frågeställning	2
1.1.3	Hypotes	2
1.2	Metodologi och avgränsningar.....	2
1.2.1	Metod.....	2
1.2.2	Avgränsningar	3
1.3	Materialanvändning och källkritik	4
1.3.1	Materialanvändning	4
1.3.2	Källkritik	4
1.4	Disposition	5
2	Teoretiskt ramverk.....	6
2.1	Centrala begrepp	6
2.1.1	Rättmätig utbildning	6
2.1.2	Modernt fredsbyggande	7
2.2	Konceptualisering av modernt fredsbyggande.....	7
2.2.1	Konceptualisering av FN:s millenniemål.....	7
2.3	Lederach's teorimodell för fredsbyggande	8
3	Rwanda	10
3.1	Historisk överblick	10
3.1.1	Fredsbyggande arbete i Rwanda.....	11
3.2	Utbildningens roll i Rwanda	12
3.2.1	Utbildningens roll i Rwanda innan 1994	12
3.2.2	Grundutbildning efter inbördeskriget	13
3.2.3	Dagsläget i Rwanda – strävan efter etnisk sammanhållning genom grundutbildning	14
4	Analys av utbildningens effekter i Rwanda utifrån Lederach's fredsbyggandeteori	15
4.1	Utbildningens roll inom Lederach's teori.....	15
4.2	Utbildningens effekter i Rwanda	16
5	Resultat och slutsatser	18

5.1	Utbildningens effekter inom fredsbyggandet.....	18
5.2	Utbildningen inom fredsbyggandeteorin	19
5.3	Varför utbildning borde ha en utökad roll inom det moderna fredsbyggandet	19
5.4	Slutord	20
6	Referenser	21
7	Appendix A	23

1 Inledning

Sedan det kalla krigets slut år 1991 har världens konflikter tenderat att frångå den traditionella mellanstatliga karaktären. De moderna konflikter som idag är en majoritet, tenderar att vara allt mer inomstatliga i sin struktur. Dessa konflikter karaktäriseras ofta av en splittring inom hela samhället som har djupt och starkt fäste såväl på elit- som på gräsrotsnivå. Detta har gjort att det fredbyggande arbetet i världen fått allt mer komplexa problem att lösa för att kunna skapa varaktig och stabil fred (Nye 2007 s.203-205).

År 2000 beslöt de Förenta nationerna (FN) och Världsbanken (WB) att ett omfattande utvecklingsarbete för att halvera fattigdomen i världens underutvecklade stater skulle ratificeras. Detta omvälvande projekt fick namnet millenniemålen, och siktade på att ha uppnå sitt slutmål till år 2015. Ett av de 8 utvecklingsmål som millenniemålen bygger på, är allas rätt till att få gå i grundskola. Utöver att minska fattigdomen, anses utbildning även som en stark potentiell grund för att skapa nya värderingar, attityder, och kunskap. Dessa värden kan hjälpa sargade stater till att reducera sina problem inom samhällsfärens alla plan. Dess forum kan utöver att vara en starkt bidragande faktor till utveckling även vara en plattform för dialog snarare än våld (Buckland 2004 s.11). Utbildningens roll för utveckling är vedertaget antagen idag. Dess roll inom fredsbyggandet är dock inte lika självklart. Vi anser att utbildningen utgör en vital del inom fredsbyggandet, speciellt i etniskt splittrade länder, eftersom utbildning har en stark betydelse för hur normer och värderingar skapas och implementeras inom samhällets samtliga nivåer. Vi kommer även att beröra hur en partisk utbildning kan leda till oönskade konsekvenser, och på grund av detta, finner vi ännu starkare skäl till att utbildningen borde få en större roll inom fredsbyggandet. Vi menar alltså att en rättmätig utbildning blir en avgörande faktor för om försoningsprocessen inom de post-konfliktuella samhällena blir stabil och varaktig. Utbildningens betydelse är en faktor som sällan belyses inom den moderna fredsbyggandeteorin. Till följd av detta ämnar vi i vår studie att belysa utbildningens påverkan för försoning inom post-konfliktuella samhällen. Detta då vi anser att detta är ett viktigt komplement inom den befintliga fredsbyggarteorin och därmed bör klarläggas i samma jämbörd som övriga vitala delar för ett fruktsamt fredsbyggande på sikt.

1.1.1 Syfte

Vårt syfte med denna studie är att påvisa den roll, samt vilka effekter utbildningen har inom post-konfliktuella samhällen som har en etniskt splittrad karaktär. Vi vill belysa detta för att utbildningen som variabel skall få en likställd betydelse som

andra variabler som idag räknas som kausala orsaker inom ramverket för fruktsamheten inom fredsbyggandearbetet t.ex. integration av ex-kombattanter i samhället, sanningskommissioner eller demokratiseringsprocesser. Detta för att vi hoppas att fredsbyggandet i framtiden skall lägga större vikt kring utbildnings potentiella effekter inom framtida fredsbyggande.

1.1.2 Frågeställning

De frågor som vi söker svar på i denna uppsats är;

- Vilka effekter har utbildningen för fredsarbetet inom post-konfliktuella splittrade samhällen?
- Varför har utbildningen i så fall denna påverkan?
- Varför kan utbildning behöva mer fokus inom modern fredbyggandestrategi?

1.1.3 Hypotes

I vår studie utgår vi ifrån hypotesen att; en rättmätig utbildning är en bidragande faktor för ett stabilt och långsiktigt fredsbyggande inom post-konfliktuella samhällen. Denna tes kommer vi nu att potentiellt verifiera eller falsifiera genom att undersöka hur utbildningens effekter påverkat den afrikanska staten Rwanda såväl innan som efter folkmordet år 1994 och undersök vilken roll utbildningen kan ha inom befintliga fredsbyggarteorier för splittrade samhällen.

1.2 Metodologi och avgränsningar.

1.2.1 Metod

I vår studie använder vi oss utav hypotetiskt deduktiv metod. Denna metod innehar en schematisk struktur som vi anser är nödvändig för att bevisa ett potentiellt stöd för vår hypotes och finna valida slutresultat.

Utav de fyra orsakskriterierna; isolering, kontrafaktisk skillnad, tidsordning och orsaksmekanism, som forskning inom samhällsvetenskapen bör eftersträva att besvara, tenderar den kvalitativa metoden att belysa tidsordningen och orsaksmekanismen i högre grad än de två andra orsakskriterierna, vilket skulle bli enklare om vi istället valt en metod baserad på en kvantitativ strategi (Teorell & Svensson 2007 s.270f).

För att pröva vår hypotes inom vår metod har vi valt att använda oss utav en kvalitativ fallstudie. Vi har valt denna metod på grund av att vi med denna lättare

anser oss kunna utläsa varför utbildningen får vissa effekter i post-konfliktuella samhällen.

Då vi i vår frågeställning inte enbart vill skåda vilka effekter utbildningen har utan även varför utbildningen har dessa effekter, anser vi att den kvalitativa forskningsdesignen är en den mest fruktsamma för vårt syfte.

Vi anser med andra ord att vårt metodval är det mest givande för att besvara vår frågeställning och därmed pröva vår hypotes. Det finns dock metodologiska belägg som uppstår vi väljer just den kvalitativa strategin. Ett av dessa är problem, är att finna generella belägg för vår tes då vi endast utgår ifrån ett unikt fall. Vi får till följd av valet av att enbart grunda vår analys på endast en fallstudie och problem med att isolera de olika påverkande variablerna inom fredsbyggandet (Teorell & Svenson 2007 s.267, 271). Vi anser dock att dessa problem inte är så bekymmersamma, eftersom vårt uppsatssyfte snarare är att djupgående kunna undersöka och analysera orsaksmekanismer, och därmed med god validitet undersöka frågeställningen angående utbildningens effekter inom fredsbyggandet.

För att på bästa sätt kunna utläsa utbildningens effekter kommer vi att använda oss av rapporter både från World Bank och UNESCO. Vi kommer sedan, utifrån befintlig fakta angående utbildningens struktur, att göra en djupgående analys om hur utbildningens effekter i etniskt splittrade länder kan se ut. Genom att undersöka hur en partisk utbildning kan leda till oönskade konsekvenser eller som en strategi för att skapa splittringar i samhället, kommer vi att belysa hur viktigt det kan vara att inkludera en utarbetad utbildningspolicy i fredsarbetet.

1.2.2 Avgränsningar

Vi har i vår studie valt att göra vissa avgränsningar inom ämnet för att tydliggöra de potentiella mekanismerna som vi står att finna. Den första avgränsningen vi valt att göra ligger inom ramen för utbildning. I vår uppsats har vi beslutat att fokusera på grundskoleutbildning, detta på grund utav att det ligger inom ramen för FN:s millenniemål och att grundskolan är den institutioner som flest utav en befolkning genomför varpå det är inom detta forum normer och värderingar når ut till störst antal människor. Ju fler människor som kan nås via dessa normer och värderingar ju mer samhällsomfattande blir också fredsbyggandet.

Då vi valt att använda oss av en kvalitativ fallstudie med utgångspunkten att generera överförbar kunskap, har vi gjort ett strategiskt urval av länder. Vi har valt att studera den afrikanska staten Rwanda. Vi anser att detta fall är lämpligt för att besvara våra frågeställningar då Rwandas kontext återspeglar det etniskt splittrade samhälle vilket varit en vanligt förekommande strukturell orsak för moderna konflikter. Rwanda har även erfarit både negativa och positiva effekter till följd av olika utbildningspolicies under olika perioder av landets historia varpå Rwanda blir en högst intressant enhet för oss att undersöka utbildningens påverkan i.

Vår avgränsning gör som vi tidigare nämnt att vi inte kan finna någon generell sanning för utbildningens vikt inom fredsbyggandet, detta eftersom kontexten i Rwanda möjligtvis inte stämmer överens med andra kulturer eller staters kontexter. Samtidigt är vårt syfte i uppsatsen inte att finna en generell sanning utan att med de begränsade resurser och med den information som finns belysa den påverkan som utbildningen utgjort inom Rwanda över olika tidsrum för att därmed påvisa den vikt som utbildningen haft inom fredsbyggandet. Vårt val av endast en analysenhet hoppas vi därför skall göra vårt resonemang i studien tydligare och precisare och därmed även kunna förklara utbildningens relevanta mekanismer.

1.3 Materialanvändning och källkritik

1.3.1 Materialanvändning

Det material som vi valt att använda oss utav inom denna studie utgörs utav flera rapporter och vetenskaplig litteratur samt databaser såsom Uppsala Conflict Database¹ och Encyclopedia Britannica. De rapporter som vi använt oss av är författade utav FN och WB och har ett mycket samtidigt utförande och publiceringsdata inom det ämne vi berör. De böcker som vi valt att använda oss utav är av samhällsvetenskaplig karaktär och innefattar därför delar av de kumulativa ansatser som under årtionden skapats inom det moderna fredsbyggandet i världen. Den struktur som vi har valt att uppföra vår uppsats uppå är baserad på boken *Konsten att skriva och Tala* författad utav Paula Uddman och Jakob Gustavsson.

1.3.2 Källkritik

Det material som vi valt att basera vår studie på, består endast utav sekundär karaktär. Vi är därmed väl medvetna om att de tolkningar och bedömningar som vi gör av detta material redan tidigare varit utsatta för tolkningar av den primära författaren. För att minimera missförstånd och feltolkningar kommer vi att skriva på ett tydligt sätt att det kommer framgå då vi refererar till egna tankar och tolkningar. Vi kommer även att iaktta hög noggrannhet då vi granskar vårt material för att på så sätt säkerställa dess äkthet. Vi avlägger också stor hänsyn till att det material vi använder oss av har en närhet i tid och rum till det område vi

¹ Uppsala Conflict Database kommer att hänvisas till med förkortningen UCDB

vill undersöka vilket anses vara viktiga kriterier för forskning inom samhällsvetenskapen (Teorell & Svensson 2007 s.104-106).

1.4 Disposition

Vår uppsatts är uppbyggd kring två undersökningar. Den första är en fallstudie utav Rwanda då vi ämnar undersöka utbildningens påverkan inom Rwandas samhälle för att belysa den potentiella vitala verkan som utbildningen haft för fredsbyggandet där. Den andra delen vill vi undersöka om utbildningens paradigm har en sådan struktur som krävs för att den kan anses fruktsam för fredsbyggande i splittrade samhällen.

För att nå struktur i vårt arbete börjar vi med att presentera de teorier och förutsättningar som vi utgått ifrån, detta under kapitlet teoretiskt ramverk. I detta kapitel presenterar vi kort de centrala begrepp som vi använder oss utav i vår studie och som vi själv har tolkat innebörden av. Därefter konceptualiserar vi de praktiska förutsättningar och några av de mål som idag finns i världen vad det gäller fredsbyggande och utveckling och som vi anser viktiga för vår studie. I slutet av detta kapitel presenterar vi även den teorimodell som vi ämnar pröva om utbildning kan anses vara ett fruktsamt verktyg för fredsbyggande inom splittrade stater.

Efter att vi beskrivit de teorier som vi utgår ifrån i vår uppsatts följer en fallstudie utav fredsbyggandet i Rwanda. Denna fallstudie har ett fokus på utbildningens effekter i inom fredsbyggandet. Denna fallstudie skulle kunna innefattas inom det teoretiska ramverk då den är en förutsättning för vår analys, men vi har på grund utav dess centrala roll i vår uppsatts, givit fallstudien utav Rwanda ett eget kapitel.

Efter att vi beskrivit den påverkan som utbildningen haft inom Rwanda kommer vi fram till kapitlet för analys. I denna analyserar som vi tidigare nämnt om utbildningen har de förutsättningar som fredsbyggarteorin för splittrade samhällen kräver. Vi analyserar även utifrån dessa resultat utbildningens roll i Rwanda över tid.

Slutligen presenterar vi de resultat och slutsatser som vi genom våra undersökningar kommit fram till. Under detta kapitel sammanfattar vi även vårt arbete och besvarar om vi anser att vi svarat på vår frågeställning, verifierat eller falsifierat vår hypotes och eventuellt uppnått vårt syfte.

2 Teoretiskt ramverk

I vår studie ämnar vi att besvara frågeställningen om vilken påverkan utbildning har inom post-konfliktuella samhällen i Rwanda, samt varför utbildning har denna påverkan? Detta i syftet att belysa utbildningens roll inom fredsbyggandet. I vår studie kommer vi som vi tidigare beskrivit att analysera utbildningens roll i Rwanda innan och efter folkmordet 1994.

För att på ett tydligt och strukturerat sätt kunna beskriva utbildningens roll inom Rwanda och det moderna fredsbyggandet behöver vi utgå från vissa förutsättningar och teorier. Vi kommer under detta kapitel förklara våra tolkningar utav uppsatsens centrala begrepp, detta är viktigt för att förstå våra resonemang under vår studie. Vi gör sedan en kort konceptualisering utav det moderna fredsbyggandet och FN:s millenniemål.

För att kunna precisera vår analys och tydligt belysa utbildningens potentiella effekter inom fredsbyggandet behöver vi även vitalitet inom modernt fredsbyggande vi användas oss därför utav en teori som behandlar och beskriver hur ett framgångsrikt fredsbyggande inom polariserade samhällen bör vara strukturerat, samt vilka eftersträva mål som finns. Dessa krav på teori har gjort att vi valt att använda oss utav John Paul Lederach's² teorimodell för fredsbyggande. Lederach's modell förklarar på ett tydligt sätt de problem som finns samt de mål som bör finns inom modern fredsbyggande inom splittrade samhällen.

2.1 Centrala begrepp

2.1.1 Rättmätig utbildning

Det första begreppet vi vill redogöra för, är vad vi avser med en *rättmätig utbildning*. Vår avsikt med detta begrepp är en utbildning som är baserad på grundtanken om de mänskliga rättigheterna dvs. jämlikhet, frihet, yttrandefrihet och respekt. Utbildningen vi syftar på skall omfatta alla olika grupper i ett samhälle, samt eftersträva att inte vara etniskt eller religiöst präglad. Vi är dock väl medvetna om att utbildning i stort sett aldrig kan vara helt fri från värderingar eller attityder i praktiken. Vårt begrepp, rättmätig utbildning, är därför en

² John Paul Lederach är professor i internationellt fredsbyggande vid University of Notre Dame.

definition som syftar till vår normativa föreställning om en utbildning värderad på de mänskliga rättigheternas grundtankar.

2.1.2 Modernt fredsbyggande

Begreppet *modernt fredbyggande* bygger vi på en struktur som har utarbetades efter det kalla kriget slut. Konfliktmönstren har sedan dess skiftat mönster från mellanstatliga krig till allt mer inomstatliga konflikter ofta baserade på etniska motsättningar (Nye 2007 s.203-205). Fredsbyggandet har dock blivit en allt mer internationell och transnationell uppgift till följd av världens allt mer interdependenta struktur. Det moderna fredsbyggandets aktörer är därför allt oftare utomstående organisationer eller andra aktörer som har intressen i det konfliktdrabbade området.

Det moderna fredsbyggandet har i sin struktur mycket fokus kring demokratiseringsprocesser. Detta då demokrati anses vara den styrelseskick som är fredligast varpå en konsoliderad demokrati likaställs med ett fredligt samhälle.

2.2 Konceptualisering av modernt fredsbyggande

Fredsbyggande är idag en mycket komplicerad och svårhanterlig process. Några av de processer som ofta får störst fokus inom fredsbyggandet är demokratiseringsprocessen och hanteringen utav spänningen mellan rättvisa och försoning. Detta kan man tydligt utläsa bland annat inom FN:s och Sidas målsättningar för utveckling och fredsbyggande. Utbildning anses allmänt vara ett av de forum där både dessa problem kan behandlas. Det är dock viktigt att förstå att utbildning ofta får en sekundär prioritering inom modernt fredsbyggande. Detta eftersom utbildningens premisser ofta är en mycket resurs- och tidskrävande process. Fredsbyggande idag domineras ofta utav utomstående hjälporganisationer och biståndsgivande aktörers resurser. Dessa resurser är givetvis begränsade, trots detta vill de utomstående aktörerna ofta se tydliga och snabba resultat av sina ansträngningar. Stor vikt tenderar därför att läggas på kortsiktiga och ofta makropolitiska mål inom fredsprocessen detta för att kunna uppvisa fredsfrämjande förändringar för omvärlden.

2.2.1 Konceptualisering av FN:s millenniemål

Förenta Nationerna enades år 2000 om ett gemensamt mål nämligen att halvera fattigdomen i världen till år 2015. Fattigdom är idag allmänt erkänt att vara en av de mest konfliktskapande grunderna i världen varpå FN:s mål inte enbart skapats att främja samhällig utveckling ekonomiskt, socialt och politiskt, utan även att denna utveckling motarbetar skapandet av konfliktuella strukturer i världens fattiga områden.

För att uppnå millenniemålets höga ambitioner stiftades åtta delmål för att uppnå slutmålet. Ett av de mest centrala delmålen är att ge alla världens barn chans att gå i grundskola. Utbildningens roll är alltså allmänt vedertagen som en mycket viktig del i att skapa utveckling inom fattiga områden. FN:s mycket stora fokus på utbildning gör millenniemålen högst relevanta för vår studie då vi vill att mer fokus skall läggas på utbildningen redan vid fredsbyggandet.

2.3 Lederach's teorimodell för fredsbyggande

Vi har i vår strävan att utgå från en så samhällsomfattande teori som möjlig för att strukturera vår studie kring, valt att använda oss utav John Paul Lederach's modell kring fredsbyggande. Denna modell bygger på observationer av fredsbyggande i djupt polariserade samhällen vilket passar vår studie bra då vår analysenhet är Rwanda som länge präglats av djup samhällig polarisering.

Lederach's teori är uppbyggd på tre centrala fragment för en fruktsam fredsbyggande i splittrade post-konfliktuella stater. Lederach's fragment är baserade på många års observationer och forskning av fredsbyggande inom splittrade samhällen.

I det första fragmentet beskriver Lederach ett tydligt mönster av hur fredsbyggandet är uppbyggt inom splittrade samhällen. Fredsbyggandet är ofta konstruerat med ett fokus på kortsiktiga mål, vilka inte alltid stämmer överens med de mål som långsiktigt kan anses mest fruktsamma för fredsprocessen. Makropolitiken utgör därmed oftare ett större fokus inom fredsprocessen än vad mikropolitiken gör (Knox & Quirk 2001 s.24-25). Ett exempel på en sådan situation är då konfliktens parter slipper juridiska påföljder för sitt handlande under konflikten förutsatt att de accepterar en vapenvila.

Till följd av Lederach's observation om de makropolitiska beslutens fokus inom fredsbyggandet beskriver han i sitt andra fragment hur fredsbyggandet ofta har en hierarkisk uppbyggnad. Lederach presenterar detta genom att illustrera en pyramid uppbyggd kring tre differenta samhällsnivåer³. De tre nivåerna är; elitnivån, mellannivån och gräsrotsnivån. Elitnivån är den nivå i samhället som utgörs utav officiella ledningar, ledare eller rådgivare. Inom fredsbyggandet fokuserar elitnivån oftast till att finna officiella makropolitiska lösningar inom konflikten för att få till stånd vapenvila och fredsförhandlingar.

Mellannivåns aktörer utgörs ofta utav Non Governmental Organizations (NGO), regionala ledare eller akademiker. Dessa har ofta tydliga kopplingar med gräsrotsnivån, men besitter även ett sådant inflytande på elitnivån att de kan influera beslut och därmed till viss mån påverka fredsprocessen på samhällets alla nivåer. Den tredje och sista nivån i Lederach's samhällspyramid är gräsrotsnivån. Denna nivå utgörs av befolkningen i samhället, det är ofta inom denna nivå som

³ För en illustration av Lederachs samhällspyramid, se Appendix A

samhälleliga splittringar har sina grunder och konflikten har därmed ofta sina starkaste rötter på denna nivå (Lederach 1997 s.39). Lederach betonar med sin pyramid att ingen av nivåerna självständigt kan skapa och upprätthålla långvarig och stabil fred. Detta eftersom de olika nivåerna har inverterat beroende av varandra. Elitnivån har störst chans att nå ut med beslut och influera samhället, men är minst drabbade utav de politiska beslutens konsekvenser på en daglig basis. Gräsrotnivån blir direkt påverkade utav elitnivåns beslut men har ofta mycket begränsat inflytande i beslutsfattandet (Lederach 1997 s.43). Ett dilemma som t.ex. kan uppstå på grund de olika nivåernas beroende utav varandra är Lederach's *identity dilemma*. Detta dilemma är baserat på den problematik som skapas då man på elitnivå skapar makrobeslut som kan tvinga att förändra de identiteter som funnit under konflikten för att de skall kunna anpassas inom den nya samhällsstrukturen t.ex. genom politiska reformer. Detta är en aspekt som varit mycket påtaglig inom Rwanda varpå den är intressant för vår studie. Vikten utav interdependens mellan nivåerna är därmed på grund av de komplicerade förhållanden mellan de samhälleliga nivåerna en grundläggande premis för fredsbyggandet skall vara fruktsamt inom hela samhället (Knox & Quirk 2001 s.24-28).

Det tredje fragmentet i Lederach's teori behandlar hur polariserade samhällen passerar från ett övergångssamhälle till ett reellt förändrat och försonat samhälle. Lederach trycker på det faktum att samhällets transformation måste innefatta många samhälleliga områden t.ex. de ekonomiska, sociala, spirituella och politiska sfärerna. Detta då dessa sfärer parallellt fungerar som en försonande kraft för att radera de gamla strukturerna inom samhället (ibid.).

Vi anser att Lederach's teori är en viktig aspekt då vi vill påvisa utbildningens effekter inom fredsbyggandet i splittrade samhälle. Vi kommer därför i vår analys att pröva om utbildning kan uppfylla och hantera de krav och mål som finns inom Lederach's teori. Vi kommer därtill att utgå från Lederach's teori då vi undersöker utbildningens roll i Rwanda för att belysa utbildningens potentiella fredsbyggande effekter.

3 Rwanda

För att påvisa vilka effekter som utbildning kan ha inom samhällen har vi under detta kapitel valt att beskriva utbildningens påverkan i Rwanda både innan folkmordet år 1994 och efter. Rwandas strukturella förutsättningar det vill säga ett samhälle baserat på djupa etniska splittringar har inom modernt fredsbyggande kommit att allt oftare bli de strukturella förutsättningarna att arbeta utefter. Rwanda blir således en intressant analysenhet för vår studie. Vi hoppas genom att beskriva utbildningens roll och effekter i Rwandas splittrade samhällsstruktur, kunna belysa vår hypotes om utbildningens vikt för modernt fredsbyggande i framtiden.

Vi kommer i detta kapitel först att beskriva Rwandas historia i korthet, därefter beskriver vi det fredsbyggande som pågår i Rwanda. Efter detta fördjupar vi oss i utbildningens roll i Rwanda både innan folkmordet 1994 och i det efterskapade fredsbyggandet.

3.1 Historisk överblick

Rwanda är ett land som under många år varit präglad av etnisk splittring på samhällets alla nivåer. Rwanda som territorium grundar sig likt hela den afrikanska kontinentens stater på Europas kolonialisering av världen. Rwanda var från 1800-talet fram till år 1962⁴ till att börja med en tysk kolonialprovins för att sedan komma att tillhöra Belgien.

Majoriteten av befolkningen i Rwanda tillhör någon av de tre etniska grupperna Hutu, Tutsi eller Twa. Under Rwandas koloniala historia ansågs Tutsierna utgöra en mer civiliserad ras och favoriserades därför utav den styrande kolonialmakten (UCDB 04/01/10). Tutsierna som utgjorde en minoritet bland de etniska grupperna i landet⁵ fick på grund av sin ansedda överlägsenhet de maktpositioner som utgjordes utav den regionala befolkningen och därmed en hegemonisk maktställning över de andra etniska grupperna. Med tiden resulterade frustrationen bland Hutuerna, vilka utgjorde majoriteten av befolkningen, samt en allt större internationell påtryckning om demokratiska reformer att Hutuerna även dem tillgavs maktpositioner inom bland annat regeringen och militären (ibid.)

Rwanda blev självständigt år 1962 från Belgiens styre och makten vilade nu endast på den inhemska befolkningen. Den maktstruktur som under många år

⁴ År 1962 förklarar Rwanda självständigt

⁵ Cirka 8% av Rwandas befolkning till hör den etniska gruppen Tutsi (Paris 2007 s. 70)

upprätthållits av en stark armé och regleringar kunde inte upprätthållas. Hutuerna började till följd av de demokratiska reformerna att få allt större inflytande och kunde slutligen fatta en övergripande del av makten till stöd av befolkningsmajoritet i landet. Hutuernas politik fick nu utlopp för den revanschlust som växt i landet under kolonialtiden. Hutuerna drev därför en allt mer fientlig och hotande politik mot tutsierna som man ansåg hade förtyckit deras etniska folkgrupp under många år. Under de första åren av Rwandas självständighet flydde därför många av tutsierna till grannländer för att söka skydd undan de ökande förtrycken och hoten. Tutsierna som en gång varit Rwandas maktelit, men som nu tvingats fly landet, började organisera sig för att åter gripa makten i Rwanda. En av de största och mest avgörande av dessa grupperingar blev Rwandan Patriotic Front⁶ (RPF). RPF ledde en väpnad kamp mot Rwandas regering under många år. Den 6 april 1994 sköts den sittande presidenten Juvénal Habyarimanas flygplan ner varpå Habyarimanas dog. Detta signalerade starten för vad som kommit att bli känt som ett av världens mest brutala folkmord. Under 100 dagar dödades ca 800 000 människor varav majoriteten var Tutsier. Folkmordet i Rwanda utspelade sig i kontexten utav ett inbördeskrig detta inbördeskrig grundade sig ett försök att implementera demokratiska strukturer i ett djupt etniskt polariserat samhälle. Efter folkmordet återtog Tutsierna makten genom RPF (UCDB 4/01/10).

Efter detta tragiska inbördeskrig upprätthölls inga sektorer inom den nationella ekonomin: infrastruktur, företag, skolor, eller social resurser etc. Rwanda blev starkt drabbat av inbördeskriget på alla samhällsnivåer. Idag befinner sig Rwanda i en fas av psykologisk och social återuppbyggnad med målet att skapa en ny gemensam Rwandisk identitet belyst med värderingar av fred, rättvisa, tolerans och jämlikhet (Sida (1) 04/01/10).

3.1.1 Fredsbyggande arbete i Rwanda

Efter att inbördeskrigets slut, har Rwandas regering arbetat fram en plan som benämns som *Vision 2020*, denna illustrerar Rwandas ambitiösa mål för framtiden. I *Vision 2020* illustrerar en stark vilja för en stabil utvecklingsprocess även om man är medveten om sina motgångar och svagheter. Regeringen menar att Rwanda är i en fas som rör sig från den humanitära hjälp- fasen mot en fas av hållbar utveckling (Sida (2) 04/01/10).

Det fredsbyggande arbetet och återuppbyggnadsprocesserna i Rwanda är finansierade bl.a. av olika internationella organisationer som WB, FN och Sida - för att nämna några. Områden som får störst fokus inom fredsbyggandet innefattar socioekonomisk utveckling, olika försoningsprocesser, rättvisa och mänskliga rättigheter samt fattigdomsreducering. FN har bland annat inrättat en domstol ”International War Crimes Tribunal for Rwanda”, med mål att ställa de skyldiga aktörer i konflikten inför rätta. Andra områden som FN jobbar med i Rwanda är

⁶ Rwanda Patriotic Front bildas år 1987 av exiltutsier som flytt till Uganda (FN 04/01/10).

bland annat demokratisering, försoning, ny konstitution, institutioner, samt regeringsreformer. (FN 04/01/10) Sida jobbar med 3 områden i Rwanda, det första är fred och försoning, det andra är demokrati och mänskliga rättigheter och det tredje är ekonomisk utveckling. (Sida (1) 04/01/10).

Vi kommer nu belysa vilka effekter grundutbildningen i Rwanda hade innan inbördeskriget och även vilka effekter det har haft i fredsbyggandet som tog vid efter folkmordet 1994. Detta för att påvisa vilken vital roll utbildning spelar inom samhället.

3.2 Utbildningens roll i Rwanda

Teaching Rwandan history is like teaching hate- it creates differences

Amouri, gymnasieelev, Kigali
(Bijlsma 2009 s.218).

3.2.1 Utbildningens roll i Rwanda innan 1994

Rwanda hade fram till 1950-talet inte några offentliga skolor. De skolor som fanns drevs utav katolska missionärer vilka även tillhandahöll eventuella fortsättningsstudier. De kursplaner som fanns inom dessa skolor var utarbetade utav de människor som stod vid makten det vill säga kolonistörerna och Tutsier (Encyclopedia Britannica 04/01/10). Skolornas undervisning var under denna period djupt orättvisa, ensidiga och diskriminerande (Bijlsma 2009 s. 219).

År 1962, till följd utav Rwandas självständighet gjordes satsningar på att skapa och utbreda en offentlig grundutbildning i landet. Någon revidering av den historiebeteckning som tidigare förekommit inom de katolska skolornas utbildning skedde dock aldrig. Detta gjorde att den förvrängda uppfattningen om de olika etniska gruppernas värde och maktställningar fortlöpte. Maktrelationerna mellan de olika etniska grupperna i Rwanda förändrades dock i allt större takt till följd av de allt större demokratiska möjligheterna. Hutuerna som snabbt fick allt mer inflytande över statens institutioner började nu att föra en allt mer diskriminerande politik mot tutsierna. Hutuerna började exkludera tutsierna i samhället likt Tutsiernas behandling av Hutuerna under kolonialtiden. Bland annat illustrerades tutsier som invandrare och utlänningar. Grundskolan blev ett av de forum där exklusion mellan de etniska grupperna var mycket märkbar (Bijlsma 2009 s.220). Hutuerna kunde under den legitima utbildningens premisser sprida hatiska normer och värderingar för att nå ut till gräsrotsnivån i samhället, ett exempel på sådan hatisk normbilning kunde vara matematiska problem med starka etniska budskap såsom ”Om vi har 5 tutsier och dödar 2, hur många finns kvar?” (Bijlsma 2009 s.222).

Rwandas utbildningsväsen var en bidragande roll till den starka polariseringen som uppstod inom Rwanda. Grundskolan användes som ett politiskt verktyg för

att stärka skillnaderna mellan de olika etniska grupperna. Genom grundskolans omfattande forum, kunde man effektivt påverka befolkningen och stärka deras normer och värderingar mot varandra. Utbildningen anses idag ha varit en faktor till Rwandas tudelade och tragiska historia. Den extremt partiska utbildningen som utlärdes innan 1994 i grundskolan anses således även vara en av orsakerna till det extrema våldet (Bijlsma 2009 s. 220).

3.2.2 Grundutbildning efter inbördeskriget

Inbördeskriget i Rwanda ödelade många av samhällets intuitioner varav även utbildningsväsendet blev svårt drabbat. Många av Rwandas lärare och barn hade dödats under kriget. Den nya regeringen som skapades efter kriget insåg att fredsbyggandet arbetet som skulle ta vid, var tvunget att fokuseras på Rwandas yngre befolkning, detta då över 60% av befolkningen var under 20år. Detta skulle inte enbart resultera för ökad stabilitet i Rwanda utan även för hela Great Lakes Region (Bijlsma 2009 s.219).

Kraftiga reformer och åtgärder ansågs därför vara tvungna att göras inom utbildningsväsendet för att transformera och skapa nya normer och värderingar så att en fruktsam och hållbar fredsutveckling i landet skulle kunna ske. Utbildningen fick en central roll i fredsprocessen och användes som ett forum för försoningsprocess mellan de etniska grupperna. Rwandas regering var fast besluten om att få tillbaka barnen till skolbänken och därmed övervinna rädslan och de traumatiska upplevelser som skolan stått för innan och under inbördeskriget (ibid.). Rwandas utbildningsministerium stiftade med starkt samarbete utav FN nya mål som syftade till att skapa nya gemensamma rwandiska normer och värderingar, baserade på de mänskliga rättigheterna och med fokus på jämlikhet, rättvisa och tolerans genom grundskolan. (Ministry of Education & UNESCO 1998 s.22f).

För att uppnå de nya målen skapades två huvudsyften inom utbildningssektorn Dessa var:

- 1) ”Träna” medborgare så att de ska vara fria från alla sorters diskrimineringstänk, exklusion och favoriserande. Istället en central fokusering på att främja fred, bl.a. genom Rwandiska och universella värderingar angående jämlikhet, tolerans, och respekt för de mänskliga rättigheterna; samt
- 2) Träna och utbilda ett tillräckligt antal personalresurser – människor som har kontroll över sitt eget öde och kan skapa en samhällsstimulerade utveckling för Rwanda.

(Ministry of Education & UNESCO 1998 s.23)

3.2.3 Dagsläget i Rwanda – strävan efter etnisk sammanhållning genom grundutbildning

Rwandas medvetna utbildningspolicy har de senaste åren börjat visa goda resultat. I dagsläget förser Rwandas utbildningssektor 6 års offentlig grundskoleutbildning, 3 år för allmän nivå samt 3 år för avancerad nivå. (Rutaisire & Gahima 2009 s.326). Antalet elever som kommit att nyttja grundutbildningen har gått från 942,729 elever år 1994, till 2,019,991 år 2006 vilket motsvarar en ökning med 214% (Rutaisire & Gahima 2009 s.327). Dessa siffror visar tydligt på en god utveckling inom Rwandas utbildningsväsende. Utbildningsprocessen lider dock av prekära problem. En allmän kursplan har inte integrerats i skolan ännu, detta eftersom oenigheter om hur historien skall beskrivas uppstått inom landet. Vissa politiska ledare menar att en neutral och inklusive version av Rwandas historia behöver tillfogas, andra menar att vissa delar av historien hyllas i en sådan beskrivning medans andra variabler förträngs. Den offentliga politiska diskursen kring hur Rwandas historia skall presenteras visar dock på framsteg inom de demokratiska strukturerna inom Rwanda (Bijlsma 2009 s. 223). Inom skolan kvarstår dock problemet att lärare undviker en fördjupning i historien då de inte vet hur, eller vilka begrepp och tolkningar de skall använda sig utav för att inte eleverna skall tolka historien felaktigt, på grund utav detta undviker många skolor den historiska aspekten i sin undervisningen. Detta har gjort att grundskolan inte haft den effektiva roll inom fredsbyggandet som planerat. Sedan 2003 arbetar Rwandas utbildningsministerium tillsammans med flera Internationellt erkända Universitet för att ta fram en allmän kursplan som behandla hur Rwandas historia skall utläras inom Rwandas grundskola (Bijlsma 2009 s. 221).

Ett annat problem inom utbildningssektorn är den akuta lärarbrist som uppkommit på grund av den drastiska ökningen av elever inom landet skolor. Samtidigt som fler lärare snabbt behövs ökar även kraven på lärarens kunskaper berörande folkmordet, fred och försoning, gott ledarskap, individuella rättigheter, genusfrågor och miljöaspekter. Detta gör att processen blir långdragen vilket resulterar i sämre utbildning (Bijlsma 2009 s.222).

Utbildningens allt större omfattning i Rwanda har gjort att läraryrket blivit ett allt mer respekterat yrke, vars löner och förmåner därmed ökat, detta för att locka allt mer kvalificerad arbetskraft till utbildningssektorn (Rutaisire & Gahima 2009 s. 328).

4 Analys av utbildningens effekter i Rwanda utifrån Lederach's fredsbyggandeteori

I vår jämförelse av Rwandas utbildningssförhållanden innan samt efter folkmordet 1994 kan vi se hur olika förhållningsätt till utbildning påverkar samhället i olika riktningar. Vi kommer nu att analysera vilken roll utbildningsväsendet kan ha inom Lederach's fredsbyggande teori. Vi kommer till följd av detta jämföra utbildningens tillämpning i Rwanda för att belysa om utbildningen lyckats uppnå de mål som finns i Lederach's teori inom det Rwandiska samhället. Detta för att pröva vår hypotes och för att ge svar åt våra frågeställningar.

4.1 Utbildningens roll inom Lederach's teori

Lederach beskriver tydligt tre fragment för att ett fredsbyggande inom splittrade samhällen skall vara fruktsamt. Dessa är kortfattat, att lägga lika mycket vikt på långsiktiga som kortsiktiga mål, att ha ett utvecklat och fungerande samarbete mellan samhällets olika nivåer, samt en samhällgenomsökande förändring för att byta ut de gamla identiteterna mot nya mer värdeladdade och gemensamma identiteter.

I en stats utbildningsväsende har staten goda möjligheter att skapa den bas för de normativa strukturer som staten önskar skall skapas. Genom att instifta dessa strukturella normer och värderingar i grundutbildning kan man effektivt skapa gemensamma och omfattande riktlinjer för samhället och därmed influera samhällets olika nivåer underifrån. Utbildning är ur denna synvinkel ett mycket bra forum för att praktiskt skapa den transformation som Lederach eftersträvar i sin teorimodell. Utbildning kan dessutom skapa en fruktsam interdependens mellan alla samhällets nivåer något som Lederach trycker på är avgörande för om fredsbyggandet blir framgångsrikt. Elitnivån är alltid beroende utav att mellan och gräsrotsnivån upplever tillfredsställelse i samhället. Genom utbildning kan precis som FN:s millenniemål beskriver ekonomisk, social och politisk välfärd och utveckling skapas för framtiden. Dessa variabler motverkar också behovet utav förändring varpå risken för inomsamhälliga konflikter minskar. Samtidigt gynnas gräsrotsnivån utav utveckling och får det bättre ställt i vardagen.

För att utvecklingens effekter skall bli framgångsrika, anser vi att utbildningen måste vara av rättmätig karaktär. Endast en rättmätig utbildning kan skapa den stimulans och respekt för medmänniskor inom samhällen som krävs för en stabil

samhällsutveckling. Genom att ge en rättmätig grundutbildning i ett polariserat post-konfliktuellt samhälle menar vi att en ny gemensam identitet kan skapas och därmed ersätta de gamla fientliga identiteterna. Lederach menar att nya identiteterna måste skapas över samhällets olika sfärer. Detta är givetvis en trolig sanning, vi menar även att om utbildningen är rättmätig påverkas samhällets alla sfärer på sikt. Detta tar oss in på det sista av Lederach's fragment för ett fruktsamt fredsbyggande. Långsiktiga och kortsiktiga mål måste kombineras för att fredsprocessen skall hållas aktiv. Utbildning är ansett att vara en svårhanterlig och långsam process. Detta eftersom resultatet av den rättmätiga utbildningen inte går att skåda förens den generation som intagit utbildningen blivit vuxna och själv formar och lever efter de normer och värderingar som implementerats på grund av utbildningen. Det går inte heller att förändra dessa normer och värderingar fort eftersom samhället är uppbyggt kring dem, och eftersom dess befolkning anser dem legitima.

Genom att implementera utbildningens roll i Lederach's teori kan vi visa att utbildning kan ha en ytters vital roll inom Lederach's teori om fredsbyggande. Samtidigt är utbildning en långsam och svårhanterlig process vilket gör den mer ineffektiv och svårare att se resultat ur än kortsiktiga och tydliga projekt inom fredsbyggande som t.ex. nya konstitutioner eller straff till krigsförbrytare.

4.2 Utbildningens effekter i Rwanda

Rwanda, som vi i denna studie granskar, visar på ett typiskt exempel på de förutsättningar som modernt fredsbyggande ofta arbetar med. Vår fallstudie visar också på den roll som utbildningen haft inom Rwanda och vilka effekter den har fått.

Rwanda har genom sin historia både haft positiva och negativa effekter utav utbildningens paradigm. Innan 1994 var utbildningen i Rwanda inte rättmätig. Utbildningen dominerades av starkt partiska budskap och värderingar. Utbildningen blev därmed en av orsakerna som skapade inbördes samhälliga konflikter i Rwanda.

Efter folkmordet 1994 antogs ett helt annat förhållningsätt gentemot utbildningssfären. Idag fokuserar Rwandas regering och utomstående hjälporganisationer mycket på försoning, förlåtelse och tolerans mellan de etniska grupperna i hela samhället, och även att skapa en gemensam ny identitet. Mycket av detta fokus ligger på den mycket unga befolkningsmajoriteten. Rwanda fokusera alltså på de vitala fragment som Lederach belyser i sin teori. Som vi beskrivit kan utbildningens paradigm handskas med mycket av dessa mål. Detta är också något som syns i Rwanda. Utbildningens roll har fått en mycket vital roll i försoningsprocessen. Det är bland annat här som man lyckats övervinna de tidigare fientliga relationerna mellan etniciteterna. Dock underprioriteras fortfarande skolans vikt inom fredsbyggandet. Detta kan bland annat skådas då en officiell version av landets historia fortfarande inte skapats. Orsaken till detta kan givetvis förklaras med att det är fortfarande är ett känsliga ämne för hela landets

befolkning samt för att det är många parter inblandade som skall utveckla denna process tillsammans. Detta gör processen svårhanterlig och riskfylld, och ännu finns inte helhjärtade politiskt initiativ till att ta tag i slutliggörandet av dessa processer (Bijlsma 2009 s. 226). Detta problem som gör att utbildningens fredsbyggande effekt blir obefogat mer ineffektivt hade kunnat lösas om utbildning hade fått ett större utrymme inom det moderna fredsbyggandet. Eftersom utbildning innehar de nödvändiga egenskaper som kan hantera Lederach's teoretiska krav ett fruktsamt fredsbyggande i splittrade konflikter, och av de resultat som vi sett att Rwandas grundutbildning visat på är det tydligt att utbildning bör vara en vital del inom det moderna fredsbyggandet.

5 Resultat och slutsatser

I vår uppsats har vi djupgående undersökt utbildningens roll inom Rwanda före folkmordet år 1994, samt dess roll i det efterkommande fredsbyggandet. Vi har även förankrat utbildningens roll inom fredsbyggandet genom att implementera utbildningens roll i John Paul Lederach's teori om fredsbyggande inom splittrade samhällen. Vi anser oss kunna dra två väsentliga slutsatser utifrån våra två analyser som vi i vår studie berört. Vi kommer nu strukturerat presentera dessa i detta kapitel. Därefter förklarar vi utifrån dessa slutsatser varför utbildningen borde inneha en mer central roll inom det moderna fredsbyggandet. Till sist avslutar vi mer våra slutord.

5.1 Utbildningens effekter inom fredsbyggandet

Utbildning kan ha både negativa och positiva effekter på samhället. Detta har vi bland annat kunnat se i vår fallstudie av Rwanda. Då utbildningen används som ett allt för politiskt kontrollerat verktyg blir utbildningen och därmed normer och värderingar som lärs ut orättvisa och partiska. Detta gör att utbildning får en negativ effekt inom upprätthållandet utav demokratiska värderingar som t.ex. respekt, tolerans och förståelse. Utbildningen riskerar istället att underblåsa potentiella splittringar och därmed öka polariseringen och fientligheten i samhället. Inom ett fredsbyggande är det därför viktigt att utbildningen hålls på en så rättmätig nivå som möjligt, det vill säga att utbildningen hålls fri från politiska värderingar och samtidigt bygger på mänskliga rättigheter.

Utbildningsväsendet inom en stat erbjuder ett forum som grundar sig i tanken om att upplysa människor. En allmän grundutbildning riktar sig ofta till barn och ungdomar varpå möjligheten att skapa och strukturera helt nya normer och värderingar är högst möjliga, samtidigt utvecklas även samhällets struktur inom andra områden och nivåer t.ex. ekonomiskt, socialt och politiskt. Utbildningen spelar alltså både en vital roll för försoningsprocessen genom att skapa nya normer och värdegrunder, och för skapandet av utveckling och välfärd genom kunskapsutläring. Eftersom några av de variabler som idag anses vara de mest konfliktframkallande faktorerna är just underutveckling, arbetslöshet och etniska splittringar (Buckland 2003 s.11f), anser vi därför att utbildningens har avgörande effekter inom försoningsprocessen och har därmed har en vital roll inom fredsbyggandet. Samtidigt kan utbildningen även påverka samhällsutvecklingen i positiv bemärkelse, vilket även är syftet med FN:s millenniemål.

5.2 Utbildningen inom fredsbyggandeteorin

Efter att ha undersökt huruvida utbildning berör och kan hantera de viktiga fragment som Lederach beskriver i sin fredsbyggandeteori har vi dragit följande slutsatser om utbildningens roll inom den.

Utbildningen har som vi presenterat i vår analys en förmåga att verka över samhällets alla nivåer. Framförallt är den ett mycket påverkande forum inom gräsrotsnivån, då utbildningen till störst del riktar sig till barn och ungdomar. Genom utbildningens strukturella förutsättningar har den en fördel i att finna fäste i gräsrotsnivån, då en stat önskar att transformera eller helt skapa nya normer och värderingar inom samhället. Andra forum kan ofta ha svårt att finna detta fäste då de stiftas i en samhällsnivå som inte själv påverkas i samma grad som den nivå den är tänkt att implementeras i t.ex. då en ny konstitution skapas, så stiftar ofta elitnivån i samhället dess regleringar, medan det ofta är på gräsrotsnivån som de reella förändringarna och reformerna påverkar vardagen. Utbildningen anser vi alltså ha en vital roll inom Lederach's fredsbyggarteorin. Den är dock ett långsiktigt och svårhanterligt projekt, som gör att den är resurs- och tidskrävande. Dessa egenskaper gör att utbildningens roll kanske inte är lika tilltalande som kortsiktiga och makropolitiska förändringar för freden som tydligt kan uppvisas för omvärlden.

5.3 Varför utbildning borde ha en utökad roll inom det moderna fredsbyggandet

Till följd av de slutsatser som vi dragit utav vår undersökning anser vi att utbildning är en ytters avgörande variabel för huruvida fredsbyggandet inom ett splittrat post-konfliktuellt samhälle skall bli långvarigt och rättvist. Vi anser därför att utbildning borde få en allt centralare roll inom det moderna fredsbyggandet. Underprioriteras utbildningssektorn i fredsbyggandet riskerar den utbildningen som lärs ut att behålla de gamla strukturer som innan konflikten slut. Denna riskerar i så fall att bli kontraproduktiv gentemot andra fredsbyggande projekt, detta då utbildningens värderingar och normer inte stämmer överens med de andra fredsprojektens värdegrunder och på så vis motarbetar och försvårar fredsarbetet inom hela samhället. Rwanda är ett tydligt exempel på att utbildningen behöver en mer central roll inom fredsbyggandet. Avsaknaden av en officiell historiebeteckning gör att spänningar mellan etniska grupper fortfarande kan gro i samhällets gräsrotsnivå trots att andra fredsprojekt som t.ex. juridiska regleringar och nya konstitutioner försöker förändra samhällets värdegrund. Vi anser att utbildningens fragment kan skapa lika mycket spänning inom ett land som t.ex. transitionen till demokrati eller spänningen mellan rättvisa och försoning, så kallad transitional justice. Utbildningen, kan alltså ha både

katastrofala konsekvenser, som vi tydligt har sett i Rwanda innan 1994, samt vara en vital del för försoning och en konsoliderad fred, likt Rwanda i dagsläget. Detta betyder att allt större uppmärksamhet borde riktas på *hur* utbildningsstrategierna ser ut, speciellt i etniskt splittrade post-konfliktuella länder. Detta är viktigt för att undvika en tillbakagång i de olika freds- och försoningsprocesserna i landet, eftersom normer och värderingar är en avgörande faktor för hur försoning och fred implementeras på gräsrotsnivån i samhället.

5.4 Slutord

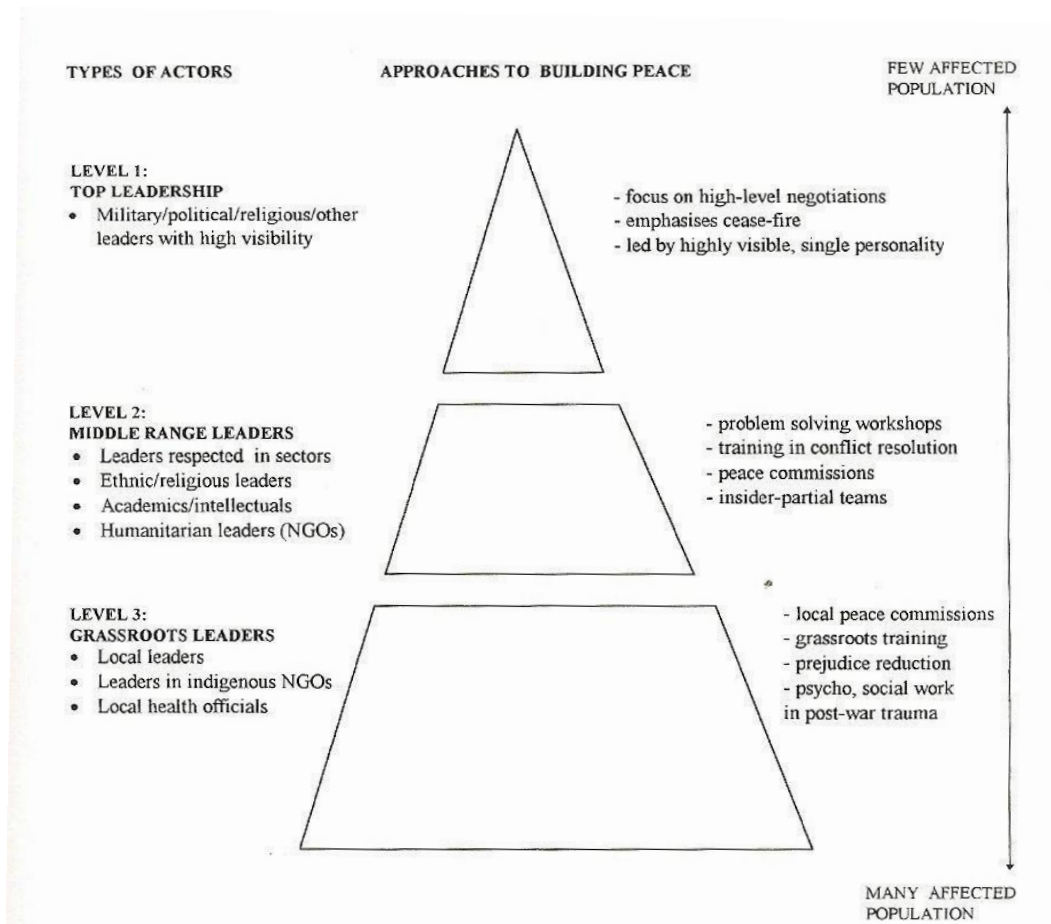
Den rättmätiga utbildningen kan, som vi tidigare beskrivit när den får mer fokus i fredsbyggandet, tillföra och hantera de variabler som i Lederach's teorimodell trycker på är avgörande för framgång i fredsbyggandet. Detta har vi även visat i vår fallstudie utav utbildningen påverkan i Rwanda innan folkmordet 1994 och i det efterkommande fredsbyggandet. Vi anser att vi genom våra slutsatser har verifierat vår hypotes om att utbildningen har en viktig roll inom fredsbyggandet. Vi har även besvarat vilken effekt utbildning kan ha på fredsbyggandet, varför denna effekt finns samt besvarat och argumenterat för varför utbildning borde få mer fokus inom det moderna fredsbyggandet. Dessa är också dessa frågor som utgjort vår frågeställning i vår uppsats. Då vårt syfte varit att upphöja utbildningens roll som en central variabel inom den moderna fredsbyggandestrategin kan vi inte kotroller om syftet uppnått då dessa resultat är för framtiden att utvisa. FN:s millenniemål visar att utbildningen idag har ett stort fokus inom fattigdomsbekämpning. Förhoppningsvis kan millenniemålets delmål om att ge alla världens barn en möjlighet till utbildning även göra att de fredsbyggande effekter som vi i denna studie uppvisat påverka de splittrade post-konfliktuella samhällena i en fredlig riktning.

6 Referenser

- Bijlsma, Sanne. 2009. "Teaching history: looking for unity in Rwandan classrooms" i *Opportunities for Change: Education innovation and reform during and after Conflict*. (red. Susan Nicolai). International Institute for educational planning: UNESCO publication. Senaste åtkomstdatum 04/01/10. http://www.iiep.unesco.org/fileadmin/user_upload/Info_Services_Publications/pdf/2009/Nicolai_Opportunities_for_change.pdf
- Buckland, Peter 2003. *Reshaping the future: education and post-conflict reconstruction*. Washington DC: World Bank publication.
- Encyclopedia Britannica [Online] Senast åtkomstdatum 04/01/10. <http://search.eb.com/eb/article-47721>
- Förenta nationerna. 2007. Rwandas medlemsida [Online] Senast åtkomstdatum 04/01/10. <http://www2.un.int/public/Rwanda/0/English/>
- Knox, Colin - Quirk, Pádriac, 2000. *Peace building in Northern Ireland, Israel and South Africa – Transition, Transformation and Reconciliation*. Wiltshire: Antony Rowe Ltd
- Lederach, John Paul. 1997. *Building peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*. Washington DC. United States Institute of Peace.
- Ministry of education in Rwanda - UNESCO. 1998. *Study of the education sector in Rwanda*. Kigali: Ministry of Education. <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001138/113890eo.pdf>
- Paris, Roland. 2007. *At War's End: Building Peace After Civil Conflict*. New York: Cambridge University Press.
- Nye, Joseph S. Jr. 2007 *Att förstå internationella konflikter*. Andra upplagan. Malmö: Liber.
- Rutaisire, John - Gahima, Charles 2009. "Policy and research in a post-conflict context: Issues and challenges in the implementation of the Rwandan Teacher Development and Management Policy" i *International Journal of Educational Management*. Vol. 23 No. 4, 2009.
- Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (SIDA). 2009. (1) [Online] Senast åtkomstdatum 04/01/10. <http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Rwanda/Utvecklingen-i-Rwanda/>
- Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (SIDA). 2009. (2) [Online] *Rwanda Vision 2020*. Senaste åtkomstdatum 04/01/10 <http://www.sida.se/Global/Countries%20and%20regions/Africa/Rwanda/D402331A.pdf>
- Teorell, Jan & Svensson Torsten, 2007. *Att fråga och att svara – Samhällvetenskaplig metod*. Malmö: Liber AB.

Uppsala Conflict Database. 2008. [Online] Senast åtkomstdatum 04/01/10.
http://www.pcr.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=133®ionSelect=2-Southern_Africa

7 Appendix A

(Lederach 1997 s.39)